

Een kaars voor Rosetta

Dirk Malfait
Tom Vandenbrande

April 2001

WAV-Rapport

Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming
Interuniversitair samenwerkingsverband
E. Van Evenstraat 2 blok C – 3000 Leuven
T:32(0)16 32 32 39 F:32(0)16 32 32 40
steunpunt@wav.kuleuven.be
www.steunpuntwav.be

1. Rosetta in een notendop

Op 1 april 2000 trad het startbanenplan van de federale Minister van Tewerkstelling en Arbeid in werking. Dit banenplan was de opvolger van de (uitgeholde) stagewetgeving voor jongeren. Het startbanenplan of Rosettabanenplan heeft als doel de tewerkstelling van jonge schoolverlaters te bevorderen door hen een baan en/of een bijkomende opleiding te verschaffen. Ondernemingen met meer dan 50 werknemers zijn verplicht om een aantal nieuwe (jonge) werknemers tewerk te stellen a rato van 3% van hun personeelsbestand. De jongeren krijgen een voltijds contract van minstens één jaar, of een halftijds arbeidscontract en een halftijds opleidingscontract. Ondernemingen die laaggeschoolden aanwerven, of die meer jongeren aanwerven dan de verplichte 3% of die jongeren een contract van onbepaalde duur, aanbieden genieten extra voordelen.

Via de getrapte aanpak houdt het startbanenplan rekening met de bestaande (sub)regionale verschillen inzake de werkloosheidssituatie. Er werden drie doelgroepen onderscheiden :

- 1) Schoolverlaters, jonger dan 25 jaar, binnen de zes maanden na het verlaten van de schoolbanken;
- 2) De jonge werkzoekenden van minder dan 25 jaar, indien men de startbaanovereenkomsten niet kan opvullen met de schoolverlaters;
- 3) De werkzoekenden jonger dan 30 jaar, indien er een tekort is aan jongeren uit de vorige categorieën.

In het Vlaams Gewest kunnen ondernemingen putten uit de ruimste 'doelgroep' (de werkzoekenden jonger dan 30 jaar), en dit in alle STC's in Vlaanderen.

2. De meeste startbanen in Vlaanderen

Tussen 1 april 2000 en 31 maart 2001 werden in België 48 780 startbaanovereenkomsten gesloten. De sociale zetel van het bedrijf lag bij 30 208 overeenkomsten in Vlaanderen, bij 8 124 overeenkomsten in Wallonië, en bij 10 448 in Brussel¹. Ruim 40 000 van deze jobs was volgens gegevens van 20 april 2001 nog 'actief'.

2.1 Gebruikte bronnen

Deze nota is niet gebaseerd op deze officiële cijfers, maar wel op twee verschillende ontladingen van het bestand met alle Rosetta-overeenkomsten (dat wordt beheerd door het Federaal Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid), enerzijds een ontlading op 20 april 2001 met de gegevens van alle personen die in België tewerkgesteld zijn in een startbaanovereenkomst, en anderzijds een aan de Vlaamse STC's verspreide cd-rom met de gegevens over het aantal overeenkomsten bij Vlaamse werkgevers (waarvan de ontlading op 1 april 2001 gebeurde). Tabel 1 biedt een overzicht van het aantal startbaanovereenkomsten bij deze verschillende bronnen.

¹ Daarnaast werden 1 219 overeenkomsten afgesloten 'op grond van artikel 41 van de wet van 24.12.1999' en werden ongeveer 2 200 jongeren aangeworven in het kader van de akkoorden die werden gesloten met de sectoren hout en bouw.

Tabel 1. Aantal startbanen naar vestiging van de bedrijfszetel (België; 1 april 2000 – 31 maart 2001)

Vestiging van bedrijfszetel	Officiële cijfer (www.lauretteonkelinx.be)	CD-ROM (1 april 2001)	Ontlading (20 april 2001)	Voorafgaande raming (SWAV)
Vlaams Gewest	30 208	21 754	23 775	22 102
Waals Gewest	8 124	-	7 354	8 454
Brussels Gewest	10 448	-	12 831	6 608
België	48 780	-	45 423	37 164

De registratie van de startbaanovereenkomsten afgesloten in de periode 1 april 2000 – 31 maart 2001 is nog niet volledig afgerond, waardoor het officiële cijfer (gebaseerd op een raming van het totaal aantal startbanen die in deze periode werden afgesloten) iets hoger ligt dan het aantal geregistreerde startbanen in het elektronisch bestand (op 1 april of 20 april). In deze nota baseren we ons hoofdzakelijk op gegevens van de 45 423 personen die reeds zijn geregistreerd.

Meer dan de helft van de overeenkomsten werd afgesloten in Vlaanderen (23 775). Dit ligt volledig in de lijn van de verwachtingen, gezien de omvang van de werkgelegenheid in Vlaanderen groter is dan in de andere gewesten.

Vooraleer de maatregel in voege trad, werd op basis van de spreiding van de werkgelegenheid het aantal mogelijke startbanen geraamd². Het aantal gerealiseerde banen komt in Vlaanderen en Wallonië dicht in de buurt van wat vooropgesteld werd uitgaande van de bestaande werkgelegenheid. Het totaal aantal startbanen mag dan wel opmerkelijke verschillen vertonen tussen de gewesten, het lijkt er sterk op dat de bedrijven zowel in Vlaanderen als in Wallonië de maatregel behoorlijk goed hebben uitgevoerd³. In Brusselse bedrijven ligt het aantal gerealiseerde startbanen zelfs een stuk hoger, maar een verklaring hiervoor vinden we vermoedelijk in de manier waarop deze gegevens worden aangegeven, nl. via de vestiging van de bedrijfszetel. Een aantal startbanen die in Vlaanderen en/of Wallonië zijn ingevuld worden in Brussel aangegeven omdat de werkgever daar zijn bedrijfszetel heeft.

2.2 Meer startbanen dan stagecontracten

Tot 2000 waren bedrijven verplicht om jonge werkzoekenden als stagiair op te nemen. De stage der jongeren werd door de wet van 24 december 1999 vervangen door de startbaanovereenkomst. Deze eerste kwantitatieve evaluatie maakt duidelijk dat het bereik van de nieuwe Rosetta-maatregel veel groter is: in 1999 werden door VDAB/FOREM/BGDA slechts 17 400 stagecontracten geteld, 9 300 in Vlaanderen, 6 800 in Wallonië en 1 300 in Brussel⁴.

2.3 Vlaamse startbanen vooral voor Vlamingen

Uit tabel 2 blijkt dat de meeste startbanen ingevuld worden door inwoners uit de eigen regio. Van de Vlaamse startbanen worden er 96 % ingevuld door Vlamingen, in Wallonië ligt het aandeel Walen op 89 %. Brussel scoort met slechts 21 % eigen inwoners daarentegen bijzonder laag en

² Vandenbrande, T., *Rosetta krijgt 37 000 banen*; in *Nieuwsbrief van het Steunpunt WAV*, 2000-1/2, p. 72-76.

³ In Vlaanderen benadert het gerealiseerde aantal volgens de ontlading op 1 april 2001 (21 754) het aantal dat vooraf werd geraamd (22 102). Binnen de Vlaamse subregio's stellen we evenwel grote verschillen vast. Bij werkgevers in STC Oostende-Westhoek lag het aantal gerealiseerde startbanen meer dan twee keer zo hoog als wat vooraf werd geraamd. Het laagst scoort STC Kortrijk-Roeselare: vooraf werd het aantal startbanen in deze regio op meer dan 2 000 geschat, in realiteit werd nog niet de helft van dit aantal gerealiseerd.

⁴ Federaal Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, *Het Federaal Werkgelegenheidsbeleid – Evaluatierapport 2000*, Brussel, 2000, p. 85-86.

rekruteert uit de twee andere gewesten. Dit beeld beantwoordt voor een stuk aan de realiteit, maar is evenwel overtrokken: een aantal 'Brusselse werkgevers' hebben immers de facto hun filialen in de twee andere regio's.

Tabel 2. Aantal personen tewerkgesteld in een startbaan naar woonplaats en vesting van de bedrijfszetel van de werkgever (België; 1 april 2000 – 31 maart 2001)

	Werkplaats				België
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	onbekend	
Woonplaats					
Vlaams Gewest	22 735	7 070	563	819	31 187
Brussels Gewest	432	2 660	268	92	3 452
Waals Gewest	608	3 101	6 523	301	10 533
onbekend	60	53	130	8	251
België	23 835	12 884	7 484	1 220	45 423

Bron: MTA-Rosetta-database, ontlading op 20 april 2001 (Bewerking Steunpunt WAV)

3. Profiel van de jongeren in een startbaan

Voor een beschrijving van het profiel van de jongeren die via een startbaan aan een job zijn geraakt, baseren we ons op de gegevens over alle personen in een startbaan (naar woonplaats), m.a.w op de ontlading van 20 april 2001 (zie hoger). Na een algemeen beeld van de startbaners naar doelgroep (3.1), beperken we ons tot de groep Vlamingen in een startbaan(3.2-3.3).

3.1 Jongeren in een startbaan naar doelgroep

In tabel 3 blijkt dat ruim de helft van de Vlaamse jongeren in een startbaan behoort tot doelgroep 2 (werkzoekenden jonger dan 25 jaar die langer dan 6 maanden de school hebben verlaten) en ongeveer één op drie een schoolverlater is (doelgroep 1). Slechts 16% van de Vlaamse startbaners is een werkzoekende tussen 25 en 29 jaar. Ondernemingen hebben dus slechts in beperkte mate een beroep hebben gedaan op de meest ruime doelgroep.

Tabel 3. Aantal personen in een startbaan naar doelgroep en gewest (België; 1 april 2000 – 31 maart 2001)

	Vlaams Gewest		Brussels Gewest		Waals Gewest		België	
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
Doelgroep 1 (Schoolverlater)	9 438	32,5	930	29,4	2 859	28,9	13 296	31,4
Doelgroep 2 (Werkzoekenden <25)	14 823	51,1	1 719	54,3	6 475	65,5	23 137	54,7
Doelgroep 3 (Werkzoekenden <30)	4 766	16,4	515	16,3	550	5,6	5 864	13,9
Onbekend	2 160		288		647		3 124	
Totaal	31 187		3 452		10 531		45 421	

Bron: MTA-Rosetta-database, ontlading op 20 april 2001 (Bewerking Steunpunt WAV)

Ook in het Waals Gewest en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest behoort het gros van de startbaners tot doelgroep 2. Zowel in Brussel als in Wallonië is het aandeel schoolverlaters iets kleiner dan in Vlaanderen. Dat in Wallonië de jongeren het meest behoren tot de eerste twee doelgroepen is logisch gezien 'het cascade-principe' hier tot doelgroep 2 werd beperkt. In Brussel werd de toegang zelfs beperkt tot doelgroep 1. Opvallend is dan ook het hoge aandeel Brusselse startbaners uit doelgroepen 2 en zelfs 3. Dit komt omdat de 'toegang' tot deze doelgroepen in Brussel voor een

aantal specifieke knelpuntberoepen mogelijk is. In 1999 betreft ongeveer één derde van het totaal aantal werkaanbiedingen bij de BGDA een knelpuntberoep⁵.

3.2 Vlaamse jongeren in een startbaan naar geslacht, leeftijd en onderwijsniveau

In wat volgt ligt het accent op de 31 187 Vlamingen in een startbaan (tijdens de periode 1 april 2000 – 31 maart 2001). Ongeveer 58% van de Vlaamse jongeren in een startbaanovereenkomst is een man, 83% is jonger dan 25 jaar en 44% heeft hoogstens een diploma lager secundair onderwijs.

Dit qua omvang vrij hoog aantal laaggeschoolden onder de jongeren in een startbaan (in een verdere analyse vergelijken we het 'bereikpercentage') springt in het oog. Het aandeel laaggeschoolde vrouwen hinkt evenwel sterk achterop. Slechts 16% van alle Vlaamse jongeren in een startbaan is een laaggeschoolde vrouw en 28% is een laaggeschoolde man. Bovendien is dit sekseverschil bij de hooggeschoolden miniem: 30% van alle startbaners is een hooggeschoolde man en 27% is een hooggeschoolde vrouw.

Tabel 4. Aantal jongeren in een startbaan naar doelgroep, geslacht en onderwijsniveau (Vlaams Gewest; 1 april 2000 – 31 maart 2001)

	TOTAAL		Doelgroep 1 Schoolverlater		Doelgroep 2 nwwz <25		Doelgroep 3 nwwz <30	
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
Laaggeschoolden								
Mannen	8 120	27,5	1 731	18,8	4 655	32,8	1 334	29,6
Vrouwen	4 686	15,9	1 007	11,0	2 660	18,8	776	17,2
Totaal (M+V)	12 806	43,4	2 738	29,8	7 315	51,6	2 110	46,9
Midden- en hooggeschoolden								
Mannen	8 850	30,0	3 206	34,9	3 829	27,0	1 282	28,5
Vrouwen	7 846	26,6	3 241	35,3	3 036	21,4	1 108	24,6
Totaal (M+V)	16 696	56,6	6 447	70,2	6 865	48,4	2 390	53,1
Totaal								
Man	17 897	57,5	5 078	53,9	8 824	59,6	2 778	58,4
Vrouw	13 234	42,5	4 345	46,1	5 973	40,4	1 982	41,6
Totaal (M+V)	31 187	100,0	9 438	100,0	14 823	100,0	4 766	100,0

Bron: MTA-Rosetta-database, ontlading op 20 april 2001 (Bewerking Steunpunt WAV)

Het profiel van de personen in een startbaan verschilt het meest tussen doelgroep 1 en doelgroep 2. Beiden wijken in verschillende richtingen af van het globaal profiel van de Vlaamse startbaner. Het profiel van de startbaners uit doelgroep 3 sluit sterk aan bij het profiel uit de startbaners van doelgroep 2.

Doelgroep 1 bestaat uit iets meer meisjes, terwijl doelgroep 2 en 3 uit iets meer jongens bestaat dan gemiddeld. Meer opvallend is het hoog aandeel midden- en hooggeschoolden (70%) onder de schoolverlaters, terwijl laaggeschoolden (52%) de grootste groep uitmaken bij de startbaners uit doelgroep 2. Hier bestaat een logische verklaring voor: hogergeschoolde jongeren hebben minder kans om 6 maand na afstuderen nog werkloos te blijven, waardoor het grootste aandeel van deze groep tot doelgroep 1 (van de schoolverlaters) wordt gerekend. Verder zal overigens blijken dat het aandeel van de hogergeschoolden dat via een startbaan aan een job raakt relatief klein is, ook bij de groep schoolverlaters (zie paragraaf 5).

⁵ BGDA, *Analyse van de knelpuntberoepen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 1999*, Brussel, 2000, p. 16.

3.3 Vlaamse startbaners volgens contractduur

Iets minder dan de helft (48%) van alle Vlaamse jongeren in een startbaan is tewerkgesteld in een contract van onbepaalde duur. De Vlaamse startbaners beginnen dus vaker in contracten van onbepaalde duur dan de 'gewone' intreders, waarvan slechts 40% begint te werken in een contract van onbepaalde duur⁶. De helft van de jongens in een startbaan begint met een contract van onbepaalde duur, bij de meisjes krijgt slechts 43,5% een contract van onbepaalde duur.

4. Waar recruterende bedrijven hun rosetta's?

In onderstaande analyse veranderen we van invalshoek: we vertrekken van de *werkplaats* van de jongeren in een startbaan. Hiervoor baseren we ons op de gegevens van de cd-rom met gegevens over het aantal overeenkomsten bij Vlaamse werkgevers (waarvan de ontlading op 1 april 2001 gebeurde). In deze databank vinden we gegevens over 21 754 startbaanovereenkomsten.

4.1 De woonplaats van de gerekruteerde jongeren

Werk in eigen streek....

We haalden reeds aan dat ongeveer 96% van alle startbaanovereenkomsten die werden afgesloten door ondernemingen in het Vlaams Gewest werd ingevuld door een werknemer die woonachtig is in Vlaanderen.

Tabel 5. Aandeel van de startbaancontracten dat wordt toegekend aan jongeren uit het eigen STC (Vlaams Gewest; 1 april 2000 – 31 maart 2001)

STC	Totaal	Onderwijsniveau		Geslacht	
		Hoog- geschoold	Laag- geschoold	Mannen	Vrouwen
Limburg	92,5	90,1	94,5	92,1	93,2
Oostende-Westhoek	75,9	71,3	79,9	73,0	80,7
Brugge	70,1	71,2	69,6	69,0	72,2
Sint-Niklaas-Dendermonde	68,0	66,2	71,3	65,6	71,2
Gent	67,2	62,6	73,9	70,9	61,0
Aalst-Oudenaarde	67,1	57,6	75,4	66,7	67,7
Turnhout	64,9	63,7	65,7	72,5	55,4
Leuven	64,1	54,6	77,5	69,7	58,4
Antwerpen	57,0	52,1	66,8	62,1	49,7
Kortrijk-Roeselare	57,0	52,1	61,6	56,5	57,5
Mechelen	51,1	44,7	56,8	53,8	45,6
Halle-Vilvoorde	30,7	28,1	35,4	30,2	31,3
Vlaams Gewest	65,7	59,9	72,4	67,8	62,4

Bron: MTA-Rosetta-database, ontlading op 1 april 2001 (Bewerking Steunpunt WAV)

Op subregionaal niveau stellen we vast dat de grote meerderheid van de startbaanovereenkomsten die binnen de grenzen van een STC werden afgesloten, wordt ingevuld door de jongeren woonachtig binnen het STC. Gemiddeld wordt 66% van de startbaanovereenkomsten ingevuld door jongeren uit de eigen streek. Limburg spant de kroon. Ongeveer 93% van de startbaanovereenkomsten wordt ingevuld door Limburgers, in STC Oostende-Westhoek bedraagt dit aandeel 76% en in STC Brugge 70%.

⁶ SONAR, *De arbeidsmarkt in Vlaanderen, Jaarreks 2000 Deel IV: Jongeren in transitie*. Leuven, Garant, 2000, p. 49.

Aan de andere kant van het spectrum situeert zich STC Halle-Vilvoorde, waar amper 31% van de startbaanovereenkomsten wordt ingevuld door jongeren uit de eigen streek. In vergelijking met de andere STC's worden er in Halle-Vilvoorde uitzonderlijk veel startbaanovereenkomsten ingevuld door Brusselse en Waalse jongeren: respectievelijk 10% en 11% van alle Hallese Rosettabanen. Daarnaast scoort ook STC Mechelen (51%) en STC Kortrijk-Roeselare (57%) beneden het Vlaams gemiddelde wat betreft het alloceren van startbanen aan de jongeren uit de eigen streek.

....voor laaggeschoolden

Bij jobs voor laaggeschoolden wordt het meest in de eigen streek gerecruteerd. In Vlaanderen wordt 72% van de startbanen die worden toegekend aan laaggeschoolden, ingevuld door laaggeschoolde jongeren uit de eigen streek. Bij jobs voor hogeschoolden ligt dit aandeel slechts op 60%. In STC Leuven is het verschil tussen laaggeschoolde en hogeschoolde startbaanovereenkomsten voor jongeren uit de eigen streek het grootst: 78% bij de laaggeschoolden en 55% bij de hogeschoolden. Ook in STC Aalst-Oudenaarde en in STC Antwerpen-Boom zijn er grote verschillen.

Aan de andere kant zijn er in STC Turnhout en in STC Limburg weinig verschillen tussen het aandeel laaggeschoolden en hogeschoolden die via de startbanen werkzaam zijn binnen de STC-grenzen. In STC Brugge is het aandeel hogeschoolden werkzaam in eigen streek zelfs iets hoger dan het aandeel laaggeschoolden.

.... en voor mannen

Mannen worden vaker dan vrouwen in de eigen regio gerecruteerd: 68% van de startbanen die wordt toegekend aan mannen, wordt ingevuld door mannen uit de eigen streek, terwijl dit bij de vrouwen 62% bedraagt. STC Turnhout springt wat betreft de sekseverschillen het meest in het oog: slechts 55% van alle startbaanovereenkomsten die binnen dit STC werden afgesloten voor vrouwen, werd ingevuld door vrouwen die binnen STC Turnhout wonen, terwijl dit aandeel bij de mannen 73% bedraagt.

De uitzondering op de algemene vaststelling vinden we in STC's Oostende-Westhoek, St-Niklaas-Dendermonde en Brugge, waar de vrouwen meer in eigen streek worden gevonden dan de mannen. Opmerkelijk is bovendien dat het de *laaggeschoolde vrouwelijke startbaners* zijn die er het meest in de eigen regio wonen. In STC Oostende-Westhoek bijvoorbeeld wordt maar liefst 85% van alle startbanen die afgesloten werden voor laaggeschoolden vrouwen, ingevuld door laaggeschoolde vrouwen uit het STC zelf, terwijl dit voor de laaggeschoolde mannen 77% bedraagt.

4.2 Startbaners volgens Paritair Comité

Bijna één op vier Vlaamse startbaanovereenkomsten werden afgesloten in de Paritaire Comités van de metaalsectoren.⁷ Dit is op zich niet vreemd aangezien de metaalsector de grootste industriële sector is en hij veel grote bedrijven telt. De Paritaire Comités van de chemie en de voedingssector volgen op respectabele afstand met respectievelijk 9% en 5,5% van alle startbaanjobs. Het beperkt aandeel startbaanjobs in het Paritair Comité van de bouwsector (1%) wordt verklaard door de structuur van de bouwsector met zeer veel kleine ondernemingen. Bovendien werden in

⁷ De CD-rom geeft het aantal startbaanovereenkomsten volgens Paritair Comité. Deze komt in veel gevallen niet overeen met de bestaande NACE-indeling. Doch aan een aantal sectoren hebben we een aantal voor de hand liggende Paritaire Comités toegewezen.

het kader van specifieke akkoorden buiten de startbanenregeling (in België) ongeveer 2 200 jongeren aangeworven in de sectoren hout en bouw.

In de dienstensector nemen de Paritaire Comités van de gezondheidszorg (inclusief de ziekenhuizen) en de vervoersector het grootste aandeel startbaanovereenkomsten voor hun rekening met respectievelijk 4% en 3% van alle startbaanovereenkomsten. Dit is opmerkelijk daar beide 'sectoren' geen uitgesproken 'jong' profiel hebben. Opvallend is het beperkt aandeel Rosettabanen in het Paritair Comité van de schoonmaaksector (1,1%), een sector die traditioneel veel (laaggeschoolde) jongeren tewerkstelt.

5. Wordt de doelgroep bereikt?

5.1 Even methodologisch

Een centrale vraag bij het Rosettaplan is die naar het succes. In de slotparagraaf geven we aan in welke mate het startbanenplan in Vlaanderen zijn doelgroep heeft bereikt. We meten deze effectiviteit door aan te geven wat het aandeel is van de uitstroom uit de werkloosheid die gerealiseerd is door dit banenplan. De gevolgde methode wordt geïllustreerd in tabel 6. Vertrekpunt is het aantal personen (jonger dan 30 jaar) dat in de periode 1 april 2000 – 31 maart 2001 ooit ingeschreven was als niet-werkende werkzoekende (nwwz) bij de VDAB, al was het maar voor één dag (kolom a). Tweede component is het aantal nwwz op het tijdstip 31 maart 2001 (kolom b). Het verschil tussen deze twee componenten geeft ons voor de periode waarin het Rosettaplan operationeel was de totale uitstroom uit de werkloosheid, of iedereen die ooit werkloos was tijdens deze periode maar het op het einde van de periode niet meer is (kolom c). In kolom d is het aantal startbanen opgenomen. Kolom e vergelijkt de uitstroom met het aantal personen dat in een startbaan tewerkgesteld was, en geeft m.a.w. aan hoeveel personen uit de werkloosheid raakten door dit Rosettaplan. Een laatste kolom (f) geeft aan wat het aandeel werklozen is geweest (onafhankelijk of ze aan het eind van de periode nog werkloos zijn) dat door het Rosettaplan aan de slag is geraakt.

Tabel 6. Succes van de startbanenmaatregel bij de doelgroep, de werklozen jonger dan 30 jaar (Vlaanderen; 1 april 2000 – 31 maart 2001)

STC	Totaal aantal personen ooit werkloos tussen 1/4/00 en 31/3/01 (a)	Totaal aantal nwwz op 31/3/01 (b)	Uitstroom (= aantal niet meer werkloze personen) (c)=(a)-(b)	Aantal personen tewerkgesteld in een startbaan (d)	Aandeel van Rosetta in de uitstroom (e)=(d)/(c)	Aandeel werklozen in een startbaan (f)=(d)/(a)
Oostende-Westh.	10 338	3 159	7 179	3 070	42,8	29,7
Turnhout	11 239	3 487	7 752	2 488	32,1	22,1
Mechelen	8 123	2 669	5 454	1 733	31,8	21,3
Limburg	27 714	8 373	19 341	5 662	29,3	20,4
Aalst-Ouden.	10 890	3 443	7 447	2 178	29,2	20,0
St.-Niklaas-Dend.	11 850	3 724	8 126	2 247	27,7	19,0
Leuven	12 275	3 691	8 584	2 317	27,0	18,9
Halle-Vilvoorde	11 594	3 069	8 525	2 224	26,1	19,2
Brugge	7 720	2 343	5 377	1 233	22,9	16,0
Antwerpen	30 211	12 106	18 105	4 127	22,8	13,7
Gent	20 410	7 144	13 266	2 872	21,6	14,1
Kortrijk-Roes.	12 045	3 293	8 752	1 036	11,8	8,6
Vlaams Gewest	174 409	56 501	117 908	31 187	26,5	18,9

Bron: VDAB, MTA-Rosetta-database, ontlading op 20 april 2001 (Bewerking Steunpunt WAV)

In Vlaanderen waren tussen 1 april 2000 en 31 maart 2001 iets meer dan 174 400 personen jonger dan 30 jaar ooit ingeschreven als niet-werkende werkzoekende. Hiervan waren 56 500 personen nog ingeschreven aan het eind van de periode. Dit betekent dat 117 900 jongeren op een of andere manier de werkloosheid uitstroonden tijdens deze periode. Bij 31 200 van deze bewegingen kon een jongere aan de slag in een startbaan. De startbanenmaatregel was dus goed voor 26,5 % van alle uitstroombewegingen (inclusief de bewegingen van jongeren die slechts enkele dagen werkloos zijn geweest tijdens deze periode), en kon 19 % van alle jonge Vlamingen die ooit werkloos waren tijdens het afgelopen jaar aan een job helpen.

5.2 Succes volgens regio

Gemeten met deze laatste twee succesindicatoren blijkt de startbanenmaatregel in Vlaanderen behoorlijk *goede resultaten op te leveren wat het bereik van probleemregio's betreft*. De best scoerende regio is Oostende-Westhoek, een regio die gekenmerkt wordt door een relatief precair werkloosheidsprofiel. In Oostende-Westhoek werd tijdens het afgelopen jaar maar liefst 42 % van de uitstroom uit de jonge arbeidsreserve gerealiseerd via het startbanenplan. Van alle werklozen jonger dan 30 jaar kon 30 % aan de slag geraken via een startbaan. Ook de regio's die qua 'Rosetta-succes' op de tweede plaats komen zijn regio's met een relatief hoge werkloosheid binnen Vlaanderen: Turnhout en Limburg. Hier werd ongeveer 30 % van de uitstroom uit de werkloosheid door Rosetta gerealiseerd, en bereikte het plan 20 % van de totale jonge arbeidsreserve. Regio's Mechelen, Aalst, Sint-Niklaas, Halle-Vilvoorde en Leuven scoren ongeveer even goed als dit tweetal.

De minst goede score legt Rosetta voor in regio's Brugge, Antwerpen, Gent en Kortrijk. In Kortrijk werd slechts één tiende van alle uitstroom gerealiseerd met een startbaancontract. Dit hoeft uiteraard niet als problematisch te worden ervaren. In Kortrijk ligt de werkloosheid bijzonder laag, en slagen veel jonge werklozen (88,2 %) erin om zonder dit plan uit de werkloosheid te raken. Uiteindelijk kon in deze regio slechts 8 % van alle werklozen met het startbanenplan worden geholpen.

5.3 Succes naar onderwijsniveau

Dat Rosetta vooral goed scoort in regio's met een hoge werkloosheid is een positieve vaststelling. Het plan is er dus vooral in probleemregio's in geslaagd om werklozen aan een baan te helpen. In een volgende stap gaan we na of dit ook gebeurd is bij 'kansengroepen'.

Tabel 7. Succesindicatoren van het startbanenplan, naar onderwijsniveau (Vlaams Gewest; 1 april 2000 – 31 maart 2001)

	Laag- geschoolden	Midden- en hoog- geschoolden	Totaal
Aandeel werklozen in een startbaan $(f) = (d)/(a)$	17,4	16,6	18,9
Aandeel van Rosetta in de uitstroom $(e) = (d)/(c)$	28,8	22,8	26,5
Uitstroom t.o.v. iedereen die ooit werkzoekend was in het jaar = $(c)/(a)$	73,0	60,2	67,6

Bron: VDAB, MTA-Rosetta-database, ontlading op 20 april 2001 (Bewerking Steunpunt WAV)

Van alle personen jonger dan 30 jaar die ooit werkloos is geweest tussen 1 april 2000 en 31 maart 2001 is 19% uit de werkloosheid geraakt via een startbaan. Dit aandeel ligt slechts iets hoger bij

laaggeschoolden dan bij hogergeschoolden.⁸ De verschillen zijn een stuk groter wanneer we enkel rekening houden met de werklozen die tijdens de beschouwde periode uit de werkloosheid stroomden: van de laaggeschoolden kon 29 % uitstromen via een startbaanovereenkomst, terwijl dit slechts bij 23 % van de hogergeschoolden het geval was. *Dit betekent m.a.w. dat het plan erin slaagt om 'kansengroepen' te bereiken en te integreren op de arbeidsmarkt. Laaggeschoolden raken moeilijker uit de werkloosheid, maar het Rosettablan helpt deze groep meer dan de hogergeschoolde Vlaming bij het doorstromen naar een 'startjob'.*

Een bijkomende indicatie van de succesvolle doelgroepenintegratie door het Rosettablan vinden we in de algemene evolutie van de Vlaamse werkloosheid in deze periode. Ten eerste was de daling van de werkloosheid in de beschouwde periode iets sterker bij jongeren (-10,9 %) dan bij de totale groep werklozen (-10,4 %). Ten tweede is de werkloosheidsdaling opvallend sterk bij de laaggeschoolde jongeren (-14,9 %) in vergelijking met de niet-laaggeschoolde jongeren (-8,3 %). Zowel bij laaggeschoolde jongens (-15,1 %) als bij laaggeschoolde meisjes (-14,7 %) vinden we deze gunstige tijding.

5.4 Succes van de doelgroepenbenadering

In tabel 8 is weergegeven bij welke doelgroepenbenadering de grootste succesratio is geboekt. Het is gekend dat alle Vlaamse subregio's een beroep mochten doen op de meest ruime invulling van de doelgroep, m.n. alle werkzoekenden jonger dan 30 jaar.

Tabel 8. Aandeel van Rosetta bij de uitstroom uit de werkloosheid naar geslacht, onderwijsniveau en doelgroep (Vlaanderen; 1 april 2000 – 31 maart 2001)

	Doelgroep 1 (schoolverlaters)	Doelgroep 2 (+1) (alle –25-jarigen)	Doelgroep 3 (+2+1) (alle –30-jarigen)
Mannen			
Midden- en hooggeschoold	18,4	29,5	26,7
Laaggeschoold	32,7	35,7	30,3
Totaal	22,4	33,3	29,4
Vrouwen			
Midden- en hooggeschoold	16,6	20,5	17,5
Laaggeschoold	28,4	29,7	23,4
Totaal	18,8	24,1	20,1
Totaal			
Midden- en hooggeschoold	17,5	24,5	21,4
Laaggeschoold	31,0	33,3	27,4
Totaal	20,6	28,7	24,6

Bron: VDAB, MTA-Rosetta-database, ontlading op 20 april 2001 (Bewerking Steunpunt WAV)

De uitstroom is het meest bewerkstelligd door het Rosettablan in *doelgroep 2*, alle werkzoekenden jonger dan 25 jaar. Bij deze groep werd 28,7 % gerealiseerd via een startbaan, wat een stuk hoger ligt dan bij doelgroep 1 (20,6 %) en doelgroep 3 (24,6 %).

De verschillen in de succesratio tussen *doelgroep 1* en *doelgroep 2* zijn gemakkelijk te verklaren. Zij worden verklaard door de belangrijke groep *hogergeschoolde schoolverlaters* die zonder het startbanenplan een job vinden. Bij de uitstroom van die groep wordt slechts 17,5 % gerealiseerd via Rosetta. Wanneer hogergeschoolden echter langer dan 6 maanden werkloos zijn (en dus doorschuiven naar doelgroep 2), dan blijkt Rosetta wel doeltreffender. Van de volledige hoger-

⁸ Het aandeel werklozen die via een startbaan zijn tewerkgesteld is hoger bij de totale bevolking dan bij de laag- of hogergeschoolden afzonderlijk. In principe kan dit niet. De reden voor dit hoger aandeel bij het totaal ligt in het feit dat van 5 % van de startbaners niet gekend is wat hun onderwijsniveau is.

geschoolde uitstroom bij de groep jonger dan 25 jaar (dus nog steeds inclusief de schoolverlaters) neemt het aandeel startbaners toe tot 24,5 %. M.a.w. is het Rosettaplan ook voor de hogergeschoolden die niet meteen een job vinden een belangrijke hulp voor het vinden van een baan.

Bij *laaggeschoolden* verschilt de succesratio tussen doelgroep 1 (31,0 %) en doelgroep 2 (33,3 %) nauwelijks. Het belangrijke aandeel van het startbanenplan bij de laaggeschoolde schoolverlaters toont aan dat zij reeds bij de intrede op de arbeidsmarkt een hulp hebben aan Rosetta.

Het valt op dat het aandeel personen dat via Rosetta uit de werkloosheid is geraakt lager ligt wanneer we de groep uitbreiden tot *doelgroep 3*, alle werkzoekenden tot 30 jaar. Wanneer we de uitstroom van alle personen jonger dan 30 jaar bekijken, dan stellen we vast dat slechts 24,6 % via een startbaan uit de werkloosheid is geraakt. Blijkbaar vindt de iets oudere groep (tussen 25 en 30 jaar) ook zonder een startbaan gemakkelijk (opnieuw) werk. Mogelijk bestaat deze groep voor een belangrijker deel uit personen die reeds ervaring hebben en (eventueel een korte tijd) werkloos worden. Dit zou opnieuw een indicatie zijn van het feit dat Rosetta effectief werkt en erin slaagt vooral intredende jongeren op de arbeidsmarkt te integreren.